

International Science Group

ISG-KONF.COM

**XX
INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE, TASKS AND
WAYS TO SOLVE THEM"**

**Warsaw, Poland
May 24 - 27, 2022**

ISBN 979-8-88680-830-8

DOI 10.46299/ISG.2022.1.20

PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE, TASKS AND WAYS TO SOLVE THEM

Proceedings of the XX International Scientific and Practical Conference

Warsaw, Poland
May 24 – 27, 2022

PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE, TASKS AND WAYS TO SOLVE THEM

UDC 01.1

The XX International Scientific and Practical Conference «Problems of science and practice, tasks and ways to solve them», May 24 – 27, 2022, Warsaw, Poland. 874 p.

ISBN – 979-8-88680-830-8

DOI – 10.46299/ISG.2022.1.20

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Slabkyi Hennadii</u>	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University.
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Kanyovska Lyudmila Volodymyrivna</u>	Associate Professor of the Department of Internal Medicine
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES		
1.	Dyudyayeva O., Rutta O. THE STRENGTHENING OF THE UKRAINE'S INDEPENDENCE THROUGH THE INTEGRATION INTO THE EUROPEAN ENERGY SYSTEM	24
2.	Nazarov R.O. ECOTURISM AND ASSESSMENT OF LAND RESOURCES OF SHUSHA AND CLUSTERING OF ECONOMIC APPROVAL	27
3.	Parkhuts B. EFFECT OF MINERAL FERTILIZATION LEVEL ON YIELD AND QUALITY OF POTATOES ON A DARK GRAY PODZOLIC SOILS VOLYN OBLAST	33
4.	Базарбаев Б.Б., Рисбаев И.А.Ұ. «АҚМОЛА ОБЛЫСЫНЫҢ ОРМАНДЫ ДАЛА АЙМАҒЫ ЖАҒДАЙЫНДА КАРТОП СОРТТАРЫНЫҢ ӨНІМДІЛІГІНЕ ӘСЕР ЕТЕТІН АУРУЛАРДАН ӘРТҮРЛІ ҚОРҒАУ ЖҮЙЕЛЕРІНІҢ ӘСЕРІ»	36
5.	Вискуб Р.С. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ОЗНАКОЮ СТІЙКОСТІ ДО БОРОШНИСТОЇ РОСИ	40
6.	Гриневич Н.Є., Жарчинська В.С., Хом'як О.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ БУДОВИ CHERAX QUADRICARINATUS (VON MARTENS, 1868)	44
7.	Любич В.В. ФОРМУВАННЯ АЗОТОВМІСНОЇ СКЛАДОВОЇ У ЗЕРНІ ТРИТИКАЛЕ ЯРОГО ЗА РІЗНИХ ДОЗ АЗОТНИХ ДОБРІВ	47
8.	Трикiна Н.М., Кулик Г.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ МІКРОДОБРІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УКРАЇНИ	51
9.	Трофимчук А.М., Гриневич Н.Є., Трофимчук М.І. АКТУАЛЬНІСТЬ РАЦІОНАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ЗБАЛАНСОВАНОСТІ АКВАКУЛЬТУРНИХ ТА МАРИКУЛЬТУРНИХ ГОСПОДАРСТВ	55

PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE, TASKS AND WAYS TO SOLVE THEM

101.	Бакай С.Ю. ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ (ДО 300-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	474
102.	Головко Н.І. МОДЕЛЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ	478
103.	Дем'яненко С.Д. МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ У КОНТЕКСТІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З СУЧАСНИМИ ПРОФЕСІЯМИ ДОРОСЛИХ	481
104.	Есенова Р.Қ., Қожахмет А. БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ БОЙЫНА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ	485
105.	Есқараева А.Д. БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ШЫҒАРМАШЫЛЫҚҚА БАУЛУДЫҢ МАҢЫЗЫ	489
106.	Калініченко В.І. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ НЕМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»)	493
107.	Калічак Ю.Л., Чомко І.В. ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	498
108.	Калічак Ю.Л., Семкович Х.І. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	503
109.	Кир'язова О.В., Циба А.А. ПРОБЛЕМИ «ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ» У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	510

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ НЕМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»)

Калініченко Віра Ігорівна

Кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов
професійного спрямування
Донецький національний університет імені
Василя Стуса (м. Вінниця)

На сучасному етапі все більш очевидної *актуальності* та значущості у царині методичних аспектів комунікативної підготовки здобувачів вищої освіти різних спеціальностей набувають наукові розвідки, присвячені саме формуванню, розвитку та удосконаленню риторичних навичок і вмінь майбутніх вузькопрофільних фахівців. Низку питань в площині зазначеної проблематики активно студіюють у своїх дослідженнях Дж. Вайсман [12], Т.Я. Конівіцька [3; 4; 5], О.Є. Кривцова [11], С.Б. Моркотун [6], К.Р. Нігаметзянова [7], А.В. Нікітіна [8], Н. В. Середа [10], О.О. Щербина [11] та інші вітчизняні й зарубіжні вчені. Особливо необхідним є набуття високого рівня риторичної компетентності здобувачами спеціальності «Міжнародні відносини», майбутніми дипломатами, оскільки ефективно публічне мовлення є однією з базових складових їх професійної діяльності та нагальною потребою при здійсненні ними результативної комунікації.

У межах цієї наукової розвідки маємо на *меті* висвітлити деякі загальні методичні аспекти самостійної роботи здобувачів спеціальності «Міжнародні відносини» факультету історії та міжнародних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця) для розвитку їх риторичної компетентності за програмою навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування (англійська)». Зазначмо, що самостійна робота здобувачів є необхідною умовою підготовки висококваліфікованих фахівців, ключовим елементом у процесі самовдосконалення та невід'ємною частиною безперервного навчання (*Lifelong learning*). Мета самостійної роботи полягає у формуванні вміння систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача. Н. В. Середа, зокрема, міркуючи про розвиток риторичної компетентності фахівців у рамках Проєкту TEMPUS “*Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту*”, наголошує на значущості самостійної роботи здобувачів, які навчаються на курсах або програмах, присвячених формуванню та вдосконаленню вмінь ораторського мистецтва. Дослідниця акцентує на необхідності включення до подібних програм вправ, рольових та лексичних ігор такого типу: (1) вправи на

пошук шляхів взаємодії; (2) вправи на удосконалення жестикуляції; (3) вправи на відпрацювання дикції; (4) вправи на розвиток діапазону голосу; (5) вправи на відпрацювання типової пози оратора; (6) вправи на постанову правильного дихання; (7) вправи на розвиток навичок аргументації та ін. [10].

Здобувачі 3 року навчання спеціальності «Міжнародні відносини» ДонНУ імені Василя Стуса в межах дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування (англійська)» [9] вивчають, зокрема, і модуль *Public Speaking*, в результаті успішного опрацювання якого передбачається, що разом з іншими професійними вміннями, здобувач буде здатним спілкуватися іноземною мовою у знайомому академічному та професійному середовищі з метою не лише встановлення і підтримування комунікації за рахунок використання мовленнєвих вмінь, навичок і стратегій відповідно до конкретного професійного контексту, а й готувати публічні виступи та презентації з низки спеціалізованих питань політичного і дипломатичного дискурсу із застосуванням відповідних засобів вербальної та невербальної комунікації. У фокусі уваги здобувача при опануванні зазначеного модулю перебувають такі структурні й змістові компоненти публічного виступу:

1) *Вступ до виступу (Introducing a presentation)*: Привітання та представлення (greeting and introducing oneself); Представлення теми виступу (presenting the title/subject); Визначення мети/завдань (specifying the purpose/objective); Вказівка на основні напрямки представлення інформації (signposting the presentation).

2) *Передача основної та підтримувальних ідей (Communicating the main and supporting ideas)*: Порядок представлення матеріалу виступу (sequencing / ordering), Надання причин (giving reasons/causes); Зв'язування (linking); Протиставлення (contrasting); Порівняння (comparing); Привертання уваги, висвітлення (highlighting); Надання прикладів (giving examples); Узагальнення (generalizing); Ствердження та звітування про отриману інформацію (stating and reporting the information obtained);

3) *Використання наочних засобів (Using Visual Aids)*: Підготовка слухачів до огляду наочного засобу (preparing the audience for a visual); Зосередження уваги слухачів (focusing the audience's attention); Висновки огляду наочного засобу (summarizing);

4) *Завершення виступу (Ending a presentation)*: Підготовка та виголошення висновків (concluding); Формальні заключні фрази (closing formalities);

5) *Відповіді на питання (Handling questions)*; Уточнення суті заданих питань (clarifying questions); Уникнення відповіді (avoiding giving an answer); Перевірка повноти відповіді (checking if the questioner is satisfied); Визначення та уточнення інформації (identifying and specifying information); Висловлення схвалення та несхвалення (expressing approval and disapproval); Висловлення згоди/незгоди (agreeing/disagreeing); Підтримка/заперечення думки (supporting/rejecting arguments).

На самостійну роботу здобувачів згадуваної спеціальності з іноземної мови професійного спрямування наразі виділено 133 години (загальний обсяг годин з урахуванням аудиторної та самостійної роботи – 240 (8 кредитів) [9]. Основна

частина самостійної роботи студентів-здобувачів 3 року навчання СО «Бакалавр» факультету історії та міжнародних відносин ДонНУ імені Василя Стуса освітньої програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» виконується шляхом опанування завдань, розроблених у межах методичного посібника для самостійної роботи з дисципліни на базі текстового матеріалу монографії автора – фахівця з розвитку вмінь ораторського мистецтва *J. Weissman “The Power Presenter: Technique, Style, and Strategy from America’s Top Speaking Coach” (2009) [12]*.

Представлений методичний посібник [1; 2] укладено в двох частинах, структурованих за рахунок 14 розділів, які охоплюють такі актуальні теми, як: «Your actions speak louder than words», «The crucial task: creating audience empathy», «The butterflies in your stomach», «How to prepare your content: the seven steps of story development», «You can be a power presenter – charisma not required», «The mental method of presenting : make the butterflies fly in formation», «Learn to speak with your body language»; «Control your cadence»; «Masters of the game»; «What every speaker can learn from Barack Obama»; «Graphics synchronization»; «Graphics and narrative»; «The power presentations pyramid»; «Coda – ending with beginning».

Кожен розділ цього методичного посібника містить завдання для контролю та самоконтролю різних типів, що є, головню, пов’язаними з питаннями лексикології, граматики та перекладу: проблемні запитання до змісту відповідного розділу монографії, вправи на словотворення, заповнення пропусків, вправи на підстановку, корегування типових помилок у поданих текстових фрагментах, завдання на підбір релевантних до ключового слова синонімічних та антонімічних лексичних одиниць, завдання на виконання перекладу речень з використанням активної лексики конкретного розділу з української мови англійською, а також з англійської мови українською та ін. Наприкінці посібника подано контрольні тестові завдання, що дають змогу викладачеві оцінити рівень засвоєння концептуального матеріалу розділів 1-14. Посібник додатково містить список джерел для подальшого поглибленого читання з актуальних проблем, розглянутих у межах кожного окремого розділу монографії *J. Weissman “The Power Presenter: Technique, Style, and Strategy from America’s Top Speaking Coach”*. Уточнімо, що представлений посібник для самостійної роботи здобувачів було затверджено та опубліковано на початку поточного календарного року, однак окремі завдання фрагментарно вже були використані викладачами дисципліни у навчальному процесі попередньо при розробці матеріалів посібника; більш детально про результати застосування цих матеріалів при роботі зі здобувачами відповідної освітньої програми буде поінформовано у наших наступних наукових розвідках.

Додаймо, що *перспективними* в межах цієї тематики також є подальші наукові студії з більш ґрунтовним та глибоким аналізом поліаспектних питань методики формування, розвитку та вдосконалення риторичної компетентності майбутніх дипломатів на матеріалі англійських комплексів завдань, вправ та різноманітних дидактичних розробок.

Список літератури

1) Калініченко В.І., Лозинська Л.Ф., Корж О.Ю. Методичні рекомендації (Частина 1) для самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для здобувачів 3 року навчання СО «Бакалавр» факультету історії та міжнародних відносин спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», на текстовому матеріалі монографії “The Power Presenter: Technique, Style, and Strategy from America’s Top Speaking Coach”, Chapters 1-6). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 50 с.

2) Калініченко В.І., Лозинська Л.Ф., Кондратюк М.В. Методичні рекомендації (Частина 2) для самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для здобувачів 3 року навчання СО «Бакалавр» факультету історії та міжнародних відносин спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», на текстовому матеріалі монографії “The Power Presenter: Technique, Style, and Strategy from America’s Top Speaking Coach”, Chapters 7-14). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 57 с.

3) Конівіцька Т.Я. Формування риторичної компетентності майбутніх психологів у закладах вищої освіти. Дис. ...на здобуття наукового ступеня канд. педагогічних наук. Львів, 2020. 343 с.

4) Конівіцька Т. Я. Формування риторичної компетентності як невід’ємний аспект професійної реалізації фахівця. Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 15 лютого 2018 р. Кривий Ріг, 2018. С. 197–200.

5) Конівіцька Т. Я. Риторика в системі сучасної комунікації. Інформація, комунікація, суспільство : матеріали 7-ї Міжнар. наук. конф., Чинадієво 17–19 травня 2018 р. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. С. 228–229.

6) Моркотун С. Б. Дослідження спрямованості змісту професійної підготовки студентів магістратури на проведення презентації в академічній сфері. Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Серія «Педагогічні науки». 2011. № 13 (224). С. 185–191.

7) Нігаметзянова К. Р. Використання методу ситуативного моделювання на заняттях з іноземної мови професійного спілкування. Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. Харків, 2018. Вип. 59. С. 67-75.

8) Нікітіна А. В. Самостійна робота студентів з риторики : навч.-метод. посібник. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 313 с.

9) Робоча програма навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для здобувачів 3 року навчання спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» факультету історії та міжнародних відносин, СО «Бакалавр». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021 р. 22 с.

10) Серета Н. В. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ : навчальний посібник. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.

11) Щербина О.О., Кривцова О.Є. Розвиток професійної готовності майбутніх воєнних дипломатів до публічного виступу як предмет науково-педагогічного аналізу. [Збірник наукових праць]. Педагогічні науки. Режим доступу: <http://nz.npu.edu.ua/article/view/NZ-npu-144.2019.29>

12) Weissman J. The Power Presenter: Technique, Style, and Strategy from America's Top Speaking Coach. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2009. 275 p.